

ELS PRECURSORS DE HITLER

Per PERE CALDEERS

DES d'ara, en plena febre bèl·lica, els aficionats a tirar la planeta de la guerra comencen a parlar del que caldrà fer amb Alemanya, suposant-la vençuda. Per a alguns no hi haurà altre remei que esmicolar-la, imposant el retorn dels petits Estats de les petites parades, més musicals que militars. D'altres, més generosos, creuen que el poble alemany és una cosa i el nazisme n'és una altra, i matisant llurs impulsos partint d'aquest principi ja parlen de la participació d'aquest poble en la feina de refer Europa.

Siguí com sigui, potser ja és hora de posar-nos tots d'acord en què aquest famós poble alemany té, per damunt de les seves virtuts reconegudes, uns vicis que fan incòmode l'habitatge d'Europa. Es com si la sang que dona vida a la popular raça ària contingués algun element disgregador que requerís la constant tutela d'Occident.

Perquè ara sí que ja no podem admetre, si els fets fan possible la confessió i aquesta es produeix, que Alemanya s'hagi equivocat i que cal perdonar-la una vegada més. I no ho podem admetre perquè aquesta persistència en un mateix pecat i la persistència en el perdó constituïria un privilegi que Alemanya, com a poble, no acredita merèixer. Ha estat massa pueril i monòtona en l'elecció dels seus errors, massa Alemanya. Ha insistit massa en deixar-se enganyar per falsos missatgers de Déu i per sants de la seva raça i ha triat, per a restar-hi, el tipus pitjor de nacionalisme, el que Chesterton qualifica d'"eterna complaença en la repetició de patriòtics enganyos, de perpètua inflació de si mateix amb la mateixa mantega rànica i, per damunt de tot, aquest repte tan excessiu a enemics petits, aquest repte apremiant als que són molt lluny".

Eça de Queiroz, profeta de la passada guerra, va assenyalar el perill de trobar bona l'excusa del país que, després de desfermar una conflagració i de perdre, tracta de disminuir la seva responsabilitat dient que s'ha equivocat, que, a fi de comptes, el cel no estava de la seva banda. Referint-se a Guillem II, Eça de Queiroz va escriure: "A la primera desfeta, tant en el cas en què aquesta li sigui infligida per la seva burgesia o per la seva plebs en els carrers de Berlín, com en el cas que li sigui portada per exèrcits estrangers en una plana d'Europa, Alemanya deduirà immediatament que la seva hescantada aliança amb Déu era una imposura del dèspota trapacer".

En el cas actual, aquesta deducció no haurà d'ésser vàlida. Alemanya havia de tenir l'escarment d'altres aliances divines que l'han portada, a ella junt amb Europa, a terribles situacions de violència. Quan Hitler diu que ell no té precursors, excepció feta de Wagner, ment una vegada més i el seu poble sap millor que ningú l'abast d'aquesta mentida. La història d'Alemanya està plena d'exemples de sort d'origen obscur que adopten un to bíblic i entabanen tot el poble, de flequers, de sastrinyolis, de frares, de soldats, d'emblanquinadors que troben l'accent que cal perquè tota Alemanya els segueixi. Aquell Johann Bockholdt que, en ple segle XVI es titula Dominador del Món Sencer i Fill de David i es fa reconèixer aquestes dignitats pel seu poble, és un bon precedent per la seva crueltat, el seu menyspreu per la vida humana i el seu llenguatge pueril i grandiloqüent, tan grat a les orelles alemanyes. I Matthisson, el flequer de Haarlem, magnífic manejaer de l'especial aptitud germànica per a la confusió, la violència i la docilitat, que en nom de Déu ordena una matança general de contraopinants, que disposa la mort dels ferits inguaribles i dels vells i els malalts que ja no poden fer cap servei a la seva causa, hauria estat un bon nazi, amb el seu avantatge de quatre segles als actuals teoritzadors del hitlerisme.

I Luter, amb la seva barreja, de cinisme i de misticisme, que perd els sentits olorant una violeta i felicitat després amb entusiasme el cap d'una expedició amorosa que assalta un convent de monges, el dia de Dissabte Sant de l'any 1523, dient-li: "Ho heu fet en un moment designat per la Providència, en aquest moment de la Pasqua en el qual Crist va acabar amb la seva presó," també és un bon precedent de Hitler, la darrera troballa alemanya, de temperament alhora cruel, llagrimós i sentimental.

Hitler, quan diu: "Som al final del segle de la raó, la sobirania de l'esperit és una degradació de la vida normal," és menys original i menys nazi que Luter en el seu sermó de Wittenberg, en 1546: "La raó és la bagassa major del diable; per naturalesa i per manera d'ésser és una bagassa nociua, una prostituta, la bagassa designada pel diable, una bagassa cordada per la ronya i la lepra, que hauria d'ésser esclafada i destruïda".

I quan Hitler afirma: "La veritat no existeix, ni en el sentit material ni en el científic" queda curt al costat de l'apologia de la mentida que féu Luter: "La mentida és una virtut si es fa amb el propòsit d'evitar la fúria del dimoni. Qualsevol cosa és bona per esclafar l'enemic, veritat o mentida, decència o indecència.

La mateixa pretesa invenció hitleriana del llenguatge viril, de realitats, la feble conquesta de dir les coses pel seu nom més desagradable, té el precedent de Luter. Els exemples, servits per la mateixa Alemanya, anirien millor a les dimensions d'un llibre que a les d'un article. Nietzsche mateix, amb la seva concepció del Superhome, de moral de senyor oposada a la moral d'esclau i de ramat, i per tant en oposició amb la moral de la compassió, de la pietat i de la dolcesa cristiana, ha estat invocat sovint com a precursor.

No. Aquesta vegada la confessió del pecat ha de comportar el propòsit de corregir-lo definitivament. Si algun poble no té aptituds per a la convivència, dins l'Europa que sorgirà d'aquesta guerra, caldrà fer-li fer l'aprenentatge.

A tots els infants catalans exiliats

El Peret vivia en una ciutat d'Amèrica, on res no era ben bé com en una vila catalana. Ni els anants i vinents, ni els carrers, ni les festes. El desembre tampoc no semblava el desembre; poc hi havia manera d'anar somniat meravelles ficat dins una bufanda, perquè les coses no tenien prou aquell caire lluent de quan fa fred, ni hi havia aquelles barriades velles, sense anuncis lluminosos, on la claror d'un àngel passa gust d'estendre's dolçament, sense escarafalls, com en una estampa. I les dues coses que més estranyaven al Peret eren: la una, que així com a Catalunya mengeu coses de substància i en acabat us les envieu, a Amèrica mastegueu un trosset de corretja blanquinosa i en acabat, d'amagatotis, l'encasteu sota la taula; i així com a Catalunya quan veieu un lloro dalt d'un arbre és que s'ha escapat, a Amèrica, quan l'hi veieu és que encara no l'han pogut haver.

El segon Nadal que el noi va passar (com deien els seus) "lluny de casa", feia un sol que enamorava; doncs bé, aquell sol calent, per Nadal, li feia malícia. Sabia que "allà baix" estaven manats per una mala gent que havien pres a sos pares tot llur benestar. I a mi—va dir—m'han pres el Nadal. I el Peret no ho sabia prou segur; però aneu a saber si aquest robatori no era ben pitjor.

El Peret estava convidat, amb els seus pares, a casa d'uns catalans que feia tant de temps que eren a Amèrica que els més joves, tot parlant la nostra llengua, deien "hasta luego" i un dels més vells, "sin embargo". La casa era en uns afores molt florits, amb casetes noves que feien qui-sap-lo goig, primetes i amb colors de caramel. Amb uns minyonets de la casa, el Peret, havent dinat, va anar a passar la tarda caçant papellones en un parc que hi havia per aquells volts. Ara vegeu, caçar papellones en aquella diada! El Peret va veure que l'Amèrica no té remei: però va decidir que li convenia de dissimular. La berenada va ésser dins de la casa, i a sol post; la minyonia estava cansadíssima, i tot menjant, menjant, començaren de fer becaïnes. El pare del Peret va veure clar que, per emportar-se'n el noi no tenia més remei que carregar-se'l a coll-i-be.

D'una certa mena de manera, el Peret va adonar-se, que tot baixant a un jardinet — on els arbres ja no eren sinó uns embalums negres que feien mitja basarda— el seu pare, en havent pres comiat del senyor del "sin embargo", se'l

EL NADAL DEL PERET

Per JOSEP CARNER

carregava a coll. Va girar el cap dolçament damunt l'espatlla del seu gran protector, i bell punt ho va haver fet, com per una mena de miracle, es va trobar en un camí de sorra fina, que passava al peu d'una muntanya de suro, molt alterosa, i al costat d'un riuet de paper d'estany. Tot sovint hi havia jassos de molsa, i atzavares, i mates màgiques d'arbós que criaven pomes; i, per ci per lla, veieu un pagès que fumava la pipa, o bé una dona que rentava el blancatge, o bé una minyoneta amb unes oques, i més enllà el senyor rector tot llegint el seu llibre d'anar a missa, i el carter, que passava amb aquell aire de suficiència com si totes les cartes del seu sarró les hagués escrites ell.

Feia fred: teníeu un pensament de fred quan reparàveu en una fon-

teta que rajava amb aigua de debò per una esquerdada del suro, i sobretot quan, en un tombant del caminet, se us presentava un cim bellament carregat d'una mena de sucre ben blanc i ben lluent. Però, tot amb tot, més que fer fred, feia bonic. I sentíeu cançons d'ocells i flaviols de pastor; i el Peret hauria dit que entenia tot el que deien. Va tirar avall, avall, pel caminet, amb el cor lleuger, segur que li passaria alguna cosa molt bella en aquells indrets tan delitosos, que li semblaven, qui sap per què, al mateix temps desavesats i coneguts.

I de cop i volta s'aclarien els aires; i el Peret va veure uns àngels de cabellera rossa que voleïaven per damunt d'una cova on hi havia una establia molt pobrissona; i al mig del portal un Infant, que resplandia tant i tant que al voltant seu el bou i la mula semblaven d'or i d'argent, i les teranyines estrafeïen, deixant-los molt endarrera, els fils de perles. Unes quantes dotzenes de persones, generalment pastors i velles xarugues, duïen presents a aquell Infant: també hi havia tres reis. Però un àngel va dir:

—Els reis, a la cua!

Així és que primer van ésser les panses i figues, les nous i olives, la mel i el mató que no pas l'or i l'encens i la mirra lliurats en vasos d'or.

Quan va arribar a oferir el Pe-

Calders